

Palo 58 wa 1995. MOLAO WA BOTHATI JWA BORUTEGI JWA AFORIKA BORWA, 1995

Go itsisiwe fano fa Moporesidente a dumetse Molao o o latelang o o phasaladiwang fano mo tshedimetsong ya kakaretso :-

MOLAO

Go tlamela tlhabololo le tiragatso ya Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba le go tlhoma ka maikaelelo ano Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa, le go dira tlamelo ya merero e e amanang le bona.

(Lokwalo la Seesimane le saennwe ke Moporesidente) (le le dumetsweng ka 28 Lwetse 1997).

LE LE GOLEDITSWENG ke Palamente ya Ripaboliki ya Aforika Borwa ka tsela e e latelang:-

Dithanolo

- Mo Molaong o, kwa ntle ga gore bokao bo supiwe ka mokgwa o mongwe -
 - "Bothati" bo kaya Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa bo bo tlhomilweng ka karolo 3; (viii)
 - "setlamo" go theiwa setlamo kgotsa close corporation e e kwadisitsweng go ya ka molao mongwe le mongwe, e e tthagisetsang badiri ba yona kgotsa badirisi ba yona thuto kgotsa katiso; (v)
 - " Mokaedikakaretso" go kaiwa Mokaedikakaretso wa Thuto; (i)
 - "Tona" go kaiwa Tona ya Thuto, ka maikaelelo a karolo 4(2), 4(3), 4(4), 4(5), 4(6), 5(1) (c), 11, 13(2), 14 le 15(2), Tona ya Thuto ka kgolagano le Tona ya Bodiri; (vi)
 - "Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba" go kaiwa Letlhomeso la Bosetšhaba la Borutegi, le le amogetsweng ke Tona go kwadisa maemo le Borutegi jwa bosetšhaba; (vii)
 - "porofesene e e rulagantsweng ya borutisi" go kaiwa mokgathlo kgotsa unione e e leng tokololo ya Khansele ya Dikamano tsa Badiri ba Thuto e e tlhomilweng go ya ka Molao wa Kamano ya Badiri ba Thuto, 1993 (Molao Palo 146 wa 1993, mme o amogelwa ke Tona tebagano le lebaka le la Molao; (ii)
 - "kaelo" e kaya kaelo ya molawana; (x)
 - "borutegi" go kaiwa kamogelo ya semmuso ya diphithlelelo ya palo e e tlokegang ya metselsetsele ya dikeretiti le ditlhokego tse dingwe mo maemong a a rileng a Letlhomeso la Bosetšhaba la Thuto go ya ka tlhomamiso ya mekgathlo e e maleba e e kwadiseditsweng lebaka le ke Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa; (iv)
 - "kwadisitse" go kaiwa kwadiso go ya ka Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba; (iii)
 - "maemo" go kaiwa dipegelo tse di kwadisitsweng tsa dipholo tse di eletswang tsa thuto le katiso le mabaka a tekanyetso a a amanang le tsona.

Maikaelelo a Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba

- Maikaelelo a Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba ke –
 - go baka letlhomeso la bosetšhaba le le kopaneng la diphithlelelo tsa go ithuta;
 - go kgonagatsa phithlelelo, tswelelopele le kgatelopele mo thutong, katiso le disela tsa borutegi;
 - tlhatlosa boleng ba thuto le katiso;
 - go ithlaganedisisa paakanyo ya kgethololo e e sa siamang ya paka e e fetileng mo thutong, katisong le mo ditshonong tsa ditiro; mme ka go dira jalo;
 - go tshwaelwe mo tlhabolong e e tletseng ya moithuti mongwe le mongwe le tlhabololo ya loago le ikonomi ya setšhaba ka bophara.

Tlthomo ya Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa

- Go tlhomiwa fano motho molaong yo o bidiwang Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa.

Molaotheo wa Bothati

- (1) Bothati bo tla bopiwa ke Modulasetulo yo a tla thapiwang go ya ka karolo potlana (2), ditokololo tsa go nna jalo di tla thapiwa go ya ka karolopotlana (3) le (4), le motlankedimotsamaisi yo a tla thapiwang go ya ka karolopotlana (7).

(2) Tona o tla thapa motho wa maitemogelo le setswerere mo mererong e e amang ditiro tsa bothati, go nna Modulasetulo wa Bothati.

(3) Tona o tla thapa batho ba ba latelang jaaka ditokololo tsa bothati, ka mokgwa o o tlametsweng mo karolongpotlana (4) –

- tokololo e le nngwe e e supilweng ke Mokaedikakaretso;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke ditlhoqe tsa mafapha a thuto a borufense;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke Mokaedikakaretso: Bodiri;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke Boto ya Katiso ya Bosetšhaba;
- ditokololo tse pedi tse di supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang bodiri jo bo rulaganeng;
- ditokololo tse pedi tse di supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang kgwebo e e rulaganeng;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke Komiti ya Bagokgo ba Diyunibesiti e e tlhomilweng ka karolo 6 ya Molao wa Diyunibesiti, 1955 (Molao Palo 61 wa 1955);
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke Komiti ya Bagokgo ba di Thekenikone e e tlhomilweng ka karolo 2 ya Molao wa dithekenikone, 1993 (Molao Palo 125 wa 1993);
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mokgathlo wa bosetšhaba o o emelang bareketoro ba dikholeji le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mokgathlo wa bosetšhaba e e emelang bareketoro ba dikholeji ba bothekeniki le go amogelelewa lebaka le ke Tona;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang dikholeji kwa ntle ga tsa borutisi le tsa bothekeniki le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang thuto ya motheo wa bagodi le lekala la katiso le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang lekala la tlhabololo ya go sale gale ya ngwana le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- ditokololo tse pedi tse di supilweng ke porofesene e e rulaganeng ya borutisi;
- ditokololo tse pedi tse di supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang batlhatlheledi le bakatisi le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- tokololo e le nngwe e e supilweng ke mekgathlo ya bosetšhaba e e emelang lekala la thuto e e kgethegileng le go amogelelwa lebaka le ke Tona;
- ditokololo tse di sa feteng thataro tse di tlhomilweng ke Tona go ya ka thato ya gagwe;
- ditokololo tse di sa feteng di le pedi tse di tseleditsweng ke Bothati go ya ka thato ya yona le go atlanegisiwa mo Toneng gore di thapiwe.

(4) Mo mabakeng a go batla tlhagiso jaaka go akanngwa mo karolongpotlana (3), Tona o tla dira pego mo Kaseteng ya maikaelelo a gagwe a go tlhoma ditokololo tsa Bothati, mme o tla kopa mongwe le mongwe kgotsa mekgathlo mo makaleng a a umakilweng mo karolopotlaneng ya (3) go tthagisa maina a batho bao go ya ka maitemogelo a bona le botswerere mo mererong e e amanang le tiro ya bothati, ba ba ka nnang bontlhopheng ba ba siameng ba ba ka diriwang ditokololo tsa Bothati, mme mo tthagisong ya maina a bontlhopheng go tla elwa tlhoko motheo wa kemelo.

(5) Mo mabakeng a tthagiso a a akanngwang mo temaneng (n) ya karolopotlana (3) mokgathlo mongwe le mongwe kgotsa unione o tla dira tthagiso e e sa feteng e le nngwe.

(6) Tokololo ya Bothati kwa ntle ga Motlankedimotsamaisi, e tla nna mo ofising mo pakeng e e sa feteng dingwaga di le tharo, jaaka Tona a tla tlhomamisa mo nakong ya tlhomo ya yona, mme tokololo e ka nne ya tlhomiwa gape mo pakeng ya go ya pele ya ofisi fa nako ya yona ya ofisi e fela.

(7) E tla re fa Tona a tlatsa phatlhatiro nngwe le nngwe, a ise tlhogong ditlamelo tsa karolopotlana (3).

(8) Ditokololo tse di akanngwang mo karolopotlaneng (2) le (3) di tla tlhoma motho yo a nang le bokgoni ka kamogelo ya Tona go nna motlankedimotsamaisi mo mabakeng a tiro a a tla tlhomamisiwang ke Bothati ka kamogelo ya Tona le tumalelano ya yona le Tona ya Matlotlo.

Ditiro tsa Bothati

- (1) Go ya ka ditshiamelo tsa karolopotlana (2) Bothati bo tla –
 - (i) okamela tlhabololo ya Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba
 - go dira le go phasalatsa maikemisetso le mabaka a -
 - kwadiso ya mekgathlo e e ikarabelang mo tlhomong ya maemo a thuto le katiso kgotsa borutegi;
 - kamogelo ya mekgathlo e e ikarabelang mo tlhokomelong le mo thunong ya dipholo go ya ka maemo a go nna jalo a borutegi;
 - go okamela tiragatso ya Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba, go akaretswa -
 - kwadiso le kamogelo ya mekgathlo e e umakilweng mo temaneng (a) le kabelo ya yona ya ditiro;
 - kwadiso ya maemo le Borutegi jwa bosetšhaba;
 - dikgato tsa go netefatsa tiragatso ya ditshiamelo tsa kamogelo; le
 - dikgato tsa go babalela gore maemo a borutegi bo bo kwadisitsweng a tshwantshangwa le a boditšhabatšhaba;
 - go gakolola Tona ka merero e e amang kwadiso ya maemo le borutegi; le
 - go rwala maikarabelo a taolo ya matlole a Bothati.
- Bothati bo tla tsweletsa maikaelelo a Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba jaaka go tthagisitswe mo karolong 2 le go dira ditiro tsa Bothati jaaka go tthagisiwa mo karolongpotlana (1) -
 - Morago ga tirisano le mafapha a mmuso, mekgathlo ya molao, ditlamo, mekgathlo le ditheo tse di ikarabelang mo thutong, katiso le go aba disetifikeiti tsa maemo go ya ka Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba.
 - Go lebeliwe bokgoni jwa Palamente le dikokoanotheo molao tsa diporofensi, go ya ka karolo 126 ya Molaotheo, le tshiamelo le maatla a ditiro tsa mekgathlo ya taolo ya yunibesiti kgotsa diyunibesiti le thekenikone kgotsa dithekenikone jaaka go diriwa tlamelo mo Molaong wa Palamente.

Ditiro tsa Motlankedimotsamaisi

- (1) Motlankedimotsamaisi o tla –
 - rwala maikarabelo a Bothati le go dira ditiro tsa bona go ya ka Molao;
 - okamela batlhankedi le bathapiwa ba Bothati; le
 - go nna motlhankedi yo a nang le maikarabelo a Bothati mo mading a a amogelwang, dituelo tse di diriwang le dithoto tse di sutang tse di rekilweng ke bothati.
- Motlankedimotsamaisi o tla thusiwa mo tirong ya gagwe go ya ka karolopotlana (1) ke batlhankedi le badiri ba Bothati go ya ka ditlhokego tsa gagwe mo lebakeng le.

Maatla a Bothati

- (1)
 - Bothati bo ka nne ba tlhoma dikomiti le go thapa batho mo dikomiting ba e seng ditokololo tsa Bothati.
 - Bothati bo tla tlhologa Modulasetulo wa komiti nngwe le nngwe.
 - Bothati bo ka nne ba phatlhalatsa kgotsa ba rulaganya komiti seshwa.
 - Bothati bo ka nne ba fetisetsa maatla a bona, go sa akaretswe maatla a a umakilweng mo karolong e, go komiti nngwe le nngwe ya bona, fela bo ka se tselwe maatla a a fitisitsweng, e bile bo ka nne ba gogela morago phetiso ya go nna jalo.
 - Bothati bo ka nne ba mametlelela kgotsa ba beela thoko tshwetso nngwe le nngwe ya komiti ya go nna jalo.
- Bothati bo ka nne ba rarabolola diphapang tse di amanang le tiro ya bona tse di umakilweng mo karolong 5.

(3) Bothati bo ka nne ba reka le go fedisa dithoto.

(4) Bothati bo ka dira gore go dirive dipatlisiso tse bo di tsayang di amana le tiro ya go dira ditiro tsa bona.

(5) Bothati bo ka dira tiro e nngwe bo e ka bo fiwang ke Tona e e amanang le Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba.

Dikopano tsa Bothati le dikomiti

- (1) Dikopano tsa Bothati kgotsa tsa Komiti di tla tshwarwa mo dinakong le mo mafelong a a ka nneng a tthagisiwa ke Modulasetulo wa Bothati kgotsa Komiti.
- Tsamaiso ya Bothati kgotsa ya komiti e ka se kgoeletswa ke lebaka la phatlhatiro e e bulegileng mo Bothating kgotsa mo Komiting.

(3) Fa Modulasetulo wa Bothati kgotsa komiti a se teng mo kopanong nngwe le nngwe ya Bothati kgotsa komiti, jaaka go ka diragala, ditokololo tse di leng teng di tla tlhopha gareng ga tsona motho go eteleleapele kopano.

(4) Bothati bo ka nne ba tthagisa ditaolo tse di amanang le tsamaiso mo dikopanong tsa bona kgotsa mo dikopanong tsa dikomiti go akaretswa le khoramo ya dikopano tsa go nna jalo.

Go tswa mo ofising ga ditokololo tsa Bothati

- Modulasetulo kgotsa tokololo nngwe le nngwe ya Bothati bo bo umakilweng mo karolong 4(3) o tla tlogela ofisi fa –
 - thoto ya gagwe e jewa kgotsa a tsena mo tumalelanong le banei molato ba gagwe;
 - tshwerwe jaaka motho yo a sa itekanelang mo tlhaloganyong go ya ka molao mongwe le mongwe;
 - a e se teng mo dikopanong tse di latelaneng di le tharo tsa Bothati kwa ntle ga llifi e a e f'lweng ke Bothati;
 - a leboga tiro ka go dira kitsiso ka go kwalela Tona; kgotsa
 - a bonwa molato wa tlolo molao mo pakeng ya gagwe ya ofisi le go romelwa kwa kgoleleleng kwa ntle ga tshiamelo ya faene.

Matlole a Bothati

- (1) Matlole a bothati a tla diriwa ke –
 - madi a a rebotsweng ke Palamente gore Bothati bo fitlhelele maikaelelo a bona;
 - madi a a amogetsweng ke bothati go ya ka melawana e e dirilweng go ya ka karolo 14;
 - madi a a bonweng ka mokgwa wa dikadimo tse di dirilweng ke Bothati ka tetla ya Tona le tumalelano le Tona ya Matlotlo; le
 - Dikabelo, dikatso kgotsa seabe se se amogetsweng ke Bothati; le
 - Merokotso ya dipeeletso.
- Bothati bo tla dirisa matlole a bona go duela ditshenyegelo tse di amanang le go dira tiro ya bona.
- (3)
 - E tla re mo ngwageng mongwe le mongwe wa matlotlo go ya ka tlhomamiso ya Tona komiti e tthagise pegelo ya diphopoletso tsa lotseno le ditshenyegelo tsa ngwaga o o latelang go Tona go fetisiwa.
 - Madi a a akanngwang mo karolopotlaneng (1)(a) a tla dirisiwa ke Bothati go ya ka kamogelo ya pegelo e e umakilweng mo temaneng (a), mme tshalelo nngwe le nngwe e e sa solofelwang e tla fetisetswa jaaka keretiti mo ngwageng o o latelang wa matlotlo.
- Go ya ka ditshiamelo tsa karolopotlana (3)(b) Bothati bo ka nne ba tseletsa karolo nngwe le (n)gwe ya matlole ka mokgwa o o tla amogelwang ke Tona ka tumalelano le Tona ya matlotlo.

(5) Bothati bo ka nne ba duedisisa kgotsa ba tlhokomologa dituelo –

- thebolong ya kwadiso e nngwe le nngwe kgotsa kamogelo; le
- tiro le nngwe le nngwe e e tthagisiwang ke Bothati.

Batlhankedi le badiri ba Bothati

- Go ya ka mabaka a tiro a a tlhomamisitsweng ke Bothati kgotsa kamogelo ya Tona le tumalelano ya Tona ya Matlotlo, Bothati bo ka nne ba thapa batlhankedi ba go nna jalo le badiri go ya ka ditlhokego tsa bona go dira ditiro go ya ka molao.

Ditetlo le tuelo ya ditokololo tsa Bothati le dikomiti

- Modulasetulo le tokololo nngwe le nngwe ya Bothati le motho mongwe le mongwe yo a thapilweng go nna tokololo ya komiti meri go ya ka karolo 7(1) ya a seng mo tirong ya leruri ya mmuso o tla duelwa ke Bothati tebagano le tiro e e dirilweng ke ene malebana le merero ya Bothati kgotsa komiti -

- dituelo tsa mosepele, ketleetso le ditetlo tse dingwe; mme
- Modulasetulo wa Bothati le ene o tla bona dituelo tsa tlaeletso jaaka go ka tlhomamisa Tona ka tumalelano le Tona ya Matlotlo.

Thuno le pegelo ya ngwaga

- (1) Dibuka tsa diakhaonte le dipegelo tsa matlotlo tsa Bothati di tla runiwa mo bokhutlong jwa ngwaga mongwe le mongwe wa matlotlo ke Morunikakaretso.

(2) E tla re pele ga dikgwedi di le thataro morago ga bokhutlo jwa ngwaga mongwe le mongwe wa matlotlo Bothati bo neele Tona pegelo ka mokgwa o o tla tlhomamisiwang ke Tona, ya ditiro tsa yona mo tsamaong ya ngwaga wa matlotlo go akaretswa balance sheet e e runilweng le pegelo ya lotseno le tshenyegelo.

(3) Tona o tla tthagisa dikhopi tsa pegelo go akaretswa le balance sheet le pegelo ya lotseno le tshenyegelo e e umakilweng mo karolongpotlana (2) kwa Palamenteng e sebakeng sa malatsi a le 14 morago ga kamogelo ya yona fa Palamente e le mo kopanong ya tlwaelo, mme fa Palamente e mo kopanong, e tla nna mo malatsing a le 14 morago ga tshimologo ya kopano ya yona ya tlwaelo e e latelang.

Melao

- Ka kamogelo ya Tona, Bothati bo ka nne ba dira melao e e amanang le –
 - merero motheo le mongwe o go yang ka Molao o o tlokegang kgotsa o letliwang go ya ka karolo 5(a) le (b); le
 - Madi a a duelwang Bothati tebagano le merero e e umakilweng mo karolong 10(5)(a) e e f'lweng ke Bothati;
 - Morero mongwe le mongwe o taolo ya ona e tlokegang kgotsa o o tshwanetseng wa diragadiwa mo tlamelong ya molao o.

Ditshiamelo tsa kgabaganyo tse di amanang le mekgathlo e e leng teng

- (1) Mokgathlo mongwe le mongwe o o tlhomilweng ke molao o o dirang ditiro tse di tshwanang le tsa Bothati jaaka go tthagisiwa mo karolong 5 o tla tswelelopele go dira ditiro tsa go nna jalo go fitlha mekgathlo oo o fedisiwa kgotsa ditiro tsa ona di fetolwa ka molao.

(2) Ga go mekgathlo o o akantsweng mo karolongpotlana (1) o o tla fedisiwang e bile ga go ditiro tsa mekgathlo wa go nna jalo tse di tla fetolwang go fitlha Bothati le Mokgathlo di sekaseka ka bobedi bokao ba phediso ya go nna jalo kgotsa phetolo le tiragatso ya Letlhomeso la Borutegi jwa Bosetšhaba le go dira dikatlanegiso kwa go Tona.

(3) Karolo e ga e ne e dira mo mekgathlong mongwe le mongwe o o tlhomilweng ka molao wa poraefete wa yunibesiti.

Setlho go khutswe

- Molao o, o tla bidiwa Molao wa Bothati jwa Borutegi jwa Aforika Borwa, 1995.